

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO  
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 70:2008 „LABORATORINĖS  
MEDICINOS GYDYTOJAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR  
ATSAKOMYBĖ“ PATVIRTINIMO**

2008 m. kovo 4 d. Nr. V-168  
Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymą (Žin., 1994, Nr. [63-1231](#); 1998, Nr. [112-3099](#)):

1. Tvirtinu Lietuvos medicinos normą MN 70:2008 „Laboratorinės medicinos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ (pridedama).

2. Pripažįstu netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. sausio 7 d. įsakymą Nr. 9 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 70:1999 „Laboratorijos gydytojas. Pareigos, teisės ir atsakomybė“ tvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [5-125](#)).

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RIMVYDAS TURČINSKAS

## **LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 70:2008**

### **LABORATORINĖS MEDICINOS GYDYTOJAS TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ**

#### **I. TAIKymo SRITIS**

1. Ši medicinos norma nustato laboratorinės medicinos gydytojo veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Ši medicinos norma privaloma laboratorinės medicinos gydytojams, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms ir tobulinančioms šiuos specialistus bei kontroliuojančioms jų veiklą.

#### **II. NUORODOS**

3. Ši medicinos norma parengta vadovaujantis šiais Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais teisės aktais:

3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu (Žin., 1994, Nr. [63-1231](#); 1998, Nr. [112-3099](#));

3.2. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. [55-1287](#); 2002, Nr. [123-5512](#));

3.3. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu (Žin., 1996, Nr. [66-1572](#); 1998, Nr. [109-2995](#));

3.4. Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymu (Žin., 1996, Nr. [102-2313](#); 2004, Nr. [68-2365](#));

3.5. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. [102-2317](#); 2004, Nr. 115-4284);

3.6. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu (Žin., 1996, Nr. [104-2363](#); 2001, Nr. [112-4069](#));

3.7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 1 d. nutarimu Nr. 624 „Dėl profesinės kvalifikacijos vertinimo ir pripažinimo nuostatų ir profesinės kvalifikacijos vertinimą ir pripažinimą vykdančių institucijų ir reglamentuojamų profesijų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [46-1319](#));

3.8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1359 „Dėl gydytojų rengimo“ (Žin., 2003, Nr. [104-4667](#));

3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl bendrųjų reikalavimų medicinos normoms rengti patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [100-3192](#); 2003, Nr. [112-5031](#));

3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“ (Žin., 2002, Nr. [12-430](#));

3.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. 132 „Dėl Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo ir jo finansavimo tvarkos“ (Žin., 2002, Nr. [31-1180](#));

3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V-1 „Dėl numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [22-931](#); 2006, Nr. 87-3434);

3.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. spalio 22 d. įsakymu

Nr. V-620 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 101:2003 „Medicinos prietaisų instaliavimo, eksploatavimo ir naudojimo tvarka sveikatos priežiūros įstaigose“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [103-4621](#));

3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-208 „Dėl būtiniosios medicinos pagalbos ir būtiniosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo tvarkos bei masto patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [55-1915](#));

3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. V-396 „Dėl Medicinos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [90-3316](#));

3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-469 „Dėl Medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [105-3906](#));

3.17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. V-680 „Dėl Medicinos praktikos licencijų išdavimo gydytojams, turintiems specializuotos medicinos praktikos licenciją ar sertifikatą, ir teisės verstis siaura medicinos praktika įgijimo“ (Žin., 2004, Nr. [149-5426](#)).

### III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

4. Šioje medicinos normoje vartojami terminai ir apibrėžimai:

**laboratorinė medicina** – asmens sveikatos priežiūros ir biomedicinos mokslo sritis, apimanti organizmo skysčių, ląstelių ir audinių analizę, gautų rezultatų klinikinį ir metodologinį interpretavimą ligų diagnostikos, prevencijos ir gydymo tikslais;

**laboratorinės medicinos gydytojas** – medicinos gydytojas, teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs laboratorinės medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją;

**laboratorinės medicinos gydytojo praktika** – teisės aktų reglamentuota laboratorinės medicinos gydytojo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją atliekama asmens sveikatos priežiūra, apimanti laboratorinės diagnostikos paslaugas;

**laboratorinis tyrimas** – objekto charakteristikų ir (arba) parametrų nustatymas biologiniais, cheminiais, fizikiniais, jusliniais ir kitokiais būdais;

**ėminys** – tiriamosios visumos dalies, paimtos tirti arba bandyti, apibendrinamasis pavadinimas; pagal paskirtį ėminiai gali būti kontroliniai, tiriamieji, laboratoriniai ir kt.;

**mėginys** – tiriamosios visumos dalis, paimta tiriamojo objekto cheminėms, fizikinėms cheminėms, biocheminėms, biologinėms, mikrobiologinėms ir pan. charakteristikoms nustatyti;

**analitė** – komponentas, kurio rodikliai nustatomi mėginyje kokybinės ar kiekybinės analizės būdu ir išreiškiami matavimo vienetais.

### IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Laboratorinės medicinos gydytojas profesinę kvalifikaciją įgyja baigęs universitetines medicinos studijas ir laboratorinės medicinos rezidentūrą. Užsienyje įgyta laboratorinės medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Teisę verstis laboratorinės medicinos gydytojo praktika turi asmuo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs laboratorinės medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją ir turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal laboratorinės medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją.

7. Laboratorinės medicinos gydytojas verčiasi laboratorinės medicinos gydytojo praktika įstaigose, turinčiose asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti laboratorinės diagnostikos paslaugas.

8. Laboratorinės medicinos gydytojas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros specialistais.

9. Laboratorinės medicinos gydytojas vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, šia medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis ir savo pareigybės aprašymu.

## **V. TEISĖS**

10. Laboratorinės medicinos gydytojas turi teisę:

10.1. verstis laboratorinės medicinos gydytojo praktika šios medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

10.2. turėti spaudą, išduotą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

10.3. konsultuoti ir išrašyti receptus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.4. atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja gydytojo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

10.5. nustatyti žmogaus mirties faktus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.6. gauti darbui būtiną informaciją apie pacientus ir kitą informaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.7. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.8. dalyvauti mokslinių draugijų veikloje mūsų šalyje ir užsienyje;

10.9. siūlyti sveikatos priežiūros įstaigų administracijai, darbdaviams, kaip organizuoti laboratorijų darbą, gerinti darbo sąlygas;

10.10. specializuotis pasirinktose laboratorinės medicinos srityse;

10.11. naudotis gydytojams nustatytomis socialinėmis ir kvalifikacijos tobulinimo garantijomis;

10.12. dalyvauti mokslo, tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, kuriant ir diegiant naujas technologijas;

10.13. ruošti straipsnius ir skaityti pranešimus laboratorinės medicinos temomis;

10.14. laboratorinės medicinos gydytojas gali turėti ir kitų teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktais.

## **VI. PAREIGOS**

11. Laboratorinės medicinos gydytojas privalo:

11.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą;

11.2. bendradarbiauti su kitais asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros, slaugos ir socialinės rūpybos darbuotojais bei specialistais;

11.3. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei gerinimo priemones;

11.4. įgyvendinti privalomąsias sveikatos programas;

11.5. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;

11.6. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.7. laikytis Medicinos praktikos licencijavimo taisyklių;

11.8. tvarkyti medicinos praktikos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.9. paaiškinti laboratorinės medicinos gydytojo praktikos aplinkybes Sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų prašymu;

11.10. taikyti Lietuvoje tik įteisintus tyrimo ir diagnostikos metodus;

11.11. naudoti tik medicinos prietaisų saugos techninio reglamento reikalavimus

atitinkančius medicinos prietaisus; medicinos prietaisai turi būti instaliuojami, naudojami ir prižiūrimi vadovaujantis Lietuvos medicinos norma MN 101:2003;

11.12. vykdyti Lietuvos Respublikos sveikatos sistemą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus;

11.13. teisės aktų nustatyta tvarka teikti informaciją apie paciento laboratorinius tyrimus;

11.14. teisės aktų nustatyta tvarka informuoti kompetentingąsias institucijas apie infekcijų atvejus ir protrūkius įstaigoje, kitus žalos pacientų sveikatai padarymo atvejus;

11.15. teisės aktų nustatyta tvarka teikti statistikos ir kitas privalomas atskaitomybės žinias;

11.16. pagal kompetenciją rengti sveikatos programas ir dalyvauti jas įgyvendinant;

11.17. dalyvauti sveikatos priežiūros specialistų pasitarimuose, konsiliumuose, klinikinių atvejų aptarimuose, klinikinėse vizitacijose, užtikrinant adekvatų ir šiuolaikišką laboratorinės medicinos klausimų interpretavimą;

11.18. konsultuoti tyrimų užsakovus apie konkrečioje situacijoje tinkamiausius laboratorinius tyrimus;

11.19. konsultuoti medicinos biologus, biomedicinos technologus ir kitus sveikatos priežiūros specialistus;

11.20. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytas pareigas.

## **VII. KOMPETENCIJA**

12. Laboratorinės medicinos gydytojo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs laboratorinės medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją suteikusias studijas ir nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgiant į nuolatinę laboratorinės medicinos mokslo ir praktikos pažangą. Laboratorinės medicinos gydytojas turi:

12.1. žinoti:

12.1.1. pagrindinių ligų etiologiją, patogenezę, kliniką, diagnostiką ir gydymo principus;

12.1.2. laboratorinės medicinos mokslo pagrindus;

12.1.3. sveikatos apsaugos ir socialinės medicinos organizavimo pagrindus;

12.1.4. biostatistikos pagrindus;

12.1.5. medicininės etikos ir deontologijos reikalavimus;

12.1.6. darbo su dokumentais, dokumentų rengimo ir įforminimo, darbo vietų racionalaus įrengimo pagrindus;

12.1.7. asmens fizinės ir psichinės raidos etapus bei ypatybes, šeimos psichologijos pagrindus;

12.1.8. racionalios mitybos, sveikos gyvensenos principus, sveikatos mokymo principus;

12.1.9. sveiko žmogaus ir ligonio psichologiją;

12.2. išmanyti:

12.2.1. medicininės patologijos priežastis, jų ląstelinius, biocheminius, imunologinius mechanizmus, klinikinius požymius bei laboratorinių tyrimų indikacijas, laboratorinių tyrimų klinikinę vertę, jų pokyčius įvairių susirgimų atveju, laboratorinės diagnostikos ir diferencinės diagnostikos principus;

12.2.2. šiuolaikinius laboratorinius tyrimo metodus;

12.2.3. įvairių veiksmų, diagnostinių procedūrų, vaistų veikimo principus, jų įtaką laboratorinių tyrimų rezultatams;

12.2.4. ligų profilaktikos organizavimą, sveikatinimo, profilaktinių priemonių taikymo kriterijus, kenksmingus sveikatai ir galinčius sukelti jos sutrikimus veiksmus, jų žalą ir rizikingą sveikatai elgesį mažinančias priemones bei galimus jų išvengimo būdus ir paaiškinti

tai pacientui;

12.2.5. laboratorijos vadybos ir kokybės užtikrinimo principus;

12.2.6. rankinio ir instrumentinio laboratorinių tyrimų atlikimo ypatumus ir principus;

12.2.7. preanalizinio, analizinio, poanalizinio periodų įtaką laboratorinių tyrimų rezultatų kokybei;

12.3. mokėti:

12.3.1. parinkti, įdiegti ir naudoti laboratorinių tyrimų metodus ir medicinos prietaisus;

12.3.2. savarankiškai arba konsiliumuose interpretuoti laboratorinių tyrimų rezultatus, atsižvelgdamas į klinikinių, preanalizinių, analizinių ir poanalizinių požymių visumą, konsultuoti laboratorinį tyrimą užsakiusius specialistus bei pacientus diagnostikos, gydymo ir prognozės klausimais;

12.3.3. kontroliuoti, ar paskirti laboratoriniai tyrimai tikslingi ir atliekami laiku;

12.3.4. analizuoti atliekamų laboratorinių tyrimų ekonominį pagrįstumą;

12.3.5. kurti, diegti, prižiūrėti, gerinti laboratorijos kokybės vadybos sistemą;

12.3.6. organizuoti vidaus kokybės vadybos ir kontrolės užtikrinimą, tinkamą dalyvavimą išorinio kokybės vertinimo programose, atlikti laboratorinių tyrimų kokybės kontrolę, vertinti jos rezultatus, nustatyti neatitiktis, taikyti koregavimo ir prevencijos veiksmus;

12.3.7. bendrauti su pacientais, jų šeimų nariais ir kolegomis;

12.4. gebėti:

12.4.1. paimti ėminį laboratoriniam tyrimui;

12.4.2. atlikti ir interpretuoti klinikinės biochemijos, laboratorinės hematologijos, hemostaziologijos, citologijos, klinikinės imunologijos, klinikinės mikrobiologijos ir virusologijos, transfuziologijos, citogenetikos, molekulinės diagnostikos, reprodukcinės medicinos laboratorinius tyrimus.

## **VIII. ATSAKOMYBĖ**

13. Laboratorinės medicinos gydytojas už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priklausančių funkcijų vykdymą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už pareigų viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

---